

Estructures i percepcions en el procés de reconeixement del català a Europa

BERNAT JOAN I MARÍ

Allò que, a la llum del sentit comú, de la història, la cultura i la ciència, hauria de constituir un camí pla-ner –el del reconeixement ple de la llengua catalana a Europa– s'està convertint en un autèntic tragi-nar del carro pel pedregar a causa dels entrebancs que una construcció esta-talista de la Unió Europea posa a objectius ben jus-tos i ben democràtics.

Bernat Joan en una intervenció al Parlament Europeu

1. El règim lingüístic de la Unió Europea

La Unió Europea reconeix com a oficials les llengües que són oficials dels estats membres. Vegeu una distinció molt important: no es tracta de llengües oficials en alguna part d'algun dels estats membres (en aquest cas, el català o el basc no tendrien problemes de reconeixement), sinó les que són assumides oficialment pels estats. Això no implica, naturalment, que cada Estat en pugui reconèixer només una: a Europa hi ha estats unilingües (des del punt de vista de la pròpia oficialització), i, en canvi, d'altres que reconeixen el plurilingüisme intern.

Així, per exemple, malgrat el reconeixement de l'oficialitat de les llengües de les «comunitats autònomes», l'Estat espanyol formalment és un Estat unilingüe, perquè realment només reconeix el castellà (a Europa i, per tant, als Països Catalans, «espanyol») com a llengua oficial de l'Estat. De la resta se'n diu, en la Constitució espanyola, que «seran objecte de respecte i protecció» (alarma roja!), i que poden ser oficials en el marc de les

respectives comunitats autònomes (fet que sembla deixar de banda el reconeixement de la plena oficialitat per part del mateix Estat). En alguns casos, la situació legal de les llengües diferents de la pròpia de l'Estat encara és més greu, perquè ni tan sols existeix aquest tipus de reconeixement: França o Grècia, tantes vegades esmentades, en constitueixen exemples flagrants.

Però també existeixen països on es reconeix la pròpia pluralitat interna. El millor exemple (i ens ve molt bé, tenint en compte que hi ha situada Brussel·les, la capital de la Unió Europea) és Bèlgica. L'Estat belga reconeix les tres llengües que s'hi parlen –francès, neerlandès i alemany– com a llengües pròpies de l'Estat, i com a tals les assumeix en tots els organismes internacionals dels quals Bèlgica forma part. En un cas com el de Bèlgica el fet de ser representada en un determinat òrgan de decisió implica que automàticament el francès, el neerlandès i l'alemany hi siguin oficials, perquè així ho requereix l'Estat. Per posar un exemple molt concret: en l'embrió de l'*eurocorps*, el

que teòricament hauria de ser el futur exèrcit europeu, el neerlandès hi fou oficial per mor de la presència de Bèlgica. Per posar una comparació elemental: si Espanya fos igual de democràtica que Bèlgica (des del punt de vista del reconeixement de la pluralitat lingüística), per a entrar a l'OTAN hauria exigint que el català en fos llengua oficial. Però, és clar, abans el català hauria de ser també llengua oficial de l'exèrcit espanyol.

Són els estats, doncs, els que determinen el règim d'oficialitat lingüística en el si de la Unió Europea. Però no hi ha cap disposició segons la qual cada Estat només pugui oficialitzar una llengua: al contrari, estats com Bèlgica en reconeixen tres com a oficials i pròpies sense cap ni un problema.

El fet que siguin els estats els únics a determinar l'oficialitat lingüística a Europa mostra una de les febleses fonamentals que encara pateix la Unió Europea –i que no se solucionarà (o no se solucionaria) amb l'aprovació del Tractat constitucional que se'n posarà a referèndum–: la manca d'entitat polí-

tica d'Europa al marge dels estats. Se suposa que la Unió Europea ha d'acabar tenint una entitat política pròpia, plenament autònoma, i superadora de la identitat que pugui sorgir de la mera suma dels estats que la integren.

Pel que fa al règim lingüístic de la Unió Europea, emperò, encara aquesta condició és ben lluny de complir-se: perquè una llengua sigui oficial a Europa no hi ha més condició que un Estat que la reconegui com a pròpia la demani com a oficial de la Unió. En aquest cas, i per molt que diguin algunes veus sobre les dificultats d'oficialitzar el català a Europa, no hi ha cap Estat que s'atreveixi a oposar-s'hi.

2. Com esdevenir llengua oficial de la Unió Europea

Europa, doncs, ens marca clarament el camí que cal seguir per a oficialitzar-hi una llengua: tenir un Estat propi. Les nacions que compten amb un Estat propi i que, per tant, són representades directament davant tots els organismes de la Unió Europea, compten amb els mecanismes per a oficialitzar-hi la llengua. No han tengut cap problema, per exemple, els maltesos a

l'hora de fer que el maltès sigui llengua oficial de la UE. I cap Estat, ni tan sols els més unitaristes com França o Grècia, no s'hi ha pogut oposar de cap de les maneres. Al contrari: el fet de ser Estat constituït garanteix l'oficialitat de la llengua.

En la mateixa línia, són llengües oficials de la Unió Europea les llengües de les repúbliques bàltiques, recentment normalitzades: el letó, el lituà i l'estonià, malgrat que totes tres sumen molt menys ciutadans europeus que les parlin que no pas el català tot sol.

Per tant, el camí més segur (de fet, el camí segur) perquè una llengua sigui oficial a la Unió Europea és que compti amb un Estat propi. En aquest cas, siguin quines siguin les característiques, el nombre de parlants o les condicions històriques de la llengua, aquesta esdevé automàticament oficial, sense cap tipus de prevenció ni d'obstacle per part de la resta dels estats, per contraris que siguin al reconeixement de la pròpia diversitat interna.

Una altra forma d'aconseguir l'oficialitat lingüística en la UE és que un Estat membre determinat reconegui el propi plurilingüisme, accepti les di-

verses llengües com a oficials de l'Estat i, a partir d'aquesta condició legal interna, exigeixi l'oficialitat de totes les llengües per part de la Unió Europea. Si es donen aquestes condicions, tampoc cap Estat membre de la Unió no s'hi pot oposar, perquè és cada Estat qui decideix quina o quines llengües vol com a oficials de la Unió (en representació del propi Estat). El camí, doncs, per a esdevenir llengua oficial de la UE el marquen molt clarament les regles del joc del conjunt dels estats membres. Mentre la UE sigui només una suma d'estats –i aquesta entenem que és la seua condició actual–, cal partir d'aquestes regles del joc per tal de poder aconseguir l'oficialitat de la llengua catalana.

3. Què se'n sap, dins la Unió Europea, de la llengua catalana?

Contràriament al que pugui semblar des dels Països Catalans, el coneixement de la nostra realitat lingüística és més estès del que es percep a primera vista. Però existeixen moltes incomprendions que, com veurem més endavant, en molts casos parteixen de les nostres pròpies contradiccions i de

Dibuix fet pel pintor Trepat. Cedit per l'Associació de Practicants de la Psicoestètica, de Carles Muñoz Espinal

les nostres imprevisions a l'hora de presentar les coses.

També, contràriament a allò que se sol difondre (i al que molts europeus creuen a l'hora de veure's a si mateixos), no és veritat que Europa sigui molt respectuosa amb la pluralitat i la diversitat internes. Jo més aviat (després d'alguns mesos de transitar per dins una institució tan important i clau per al nostre futur col·lectiu com el Parlament Europeu) diria que el sentit comú europeu és contrari a la pluralitat si aquesta no és avalada per cadascun dels estats. Allò que és ben vist en els estats d'origen, és ben vist ací. L'Estat,

exemple: quan, en un intent de deixar contents els catalanistes, l'Estat espanyol va proposar d'incloure un article en el Tractat Constitucional Europeu on es feia una referència a les llengües de les comunitats amb capacitat legislativa pròpia i es deia que havien de gaudir d'algun marge de reconeixement institucional a Europa, la proposta va aixecar butllofes, per inconcreta i imprecisa. Què volen (devien pensar la majoria dels governants europeus) aquests espanyols (incloem-hi els catalans...) intentant introduir un article tan estrany dins el Tractat? Si, en canvi, s'hagués proposat d'afegir el terme «català» a la

que sigui present en l'educació i en els mitjans de comunicació, etc., però que la pròpia nació no sigui independent. Si fins i tot volen ser independents els pobles d'estats amb un model lingüístic igualitari, com ara Flandes!

4. Com som percebuts (políticament) en la Unió Europea?

La resposta a aquesta qüestió pot resultar una mica esbalaïdora: no som percebuts de cap manera, perquè la majoria dels eurodiputats catalans van per Europa d'espanyols. Això és letal per al ple reconeixement de l'oficialitat de la llengua catalana a Europa. Que durant anys i panys els catalans hagin estat completament ignorats per la Unió és culpa bàsicament dels mateixos catalans. Si hom no pot distingir un diputat català d'un espanyol, no es pot entendre tampoc que aquest diputat català, de tant en tant i sense gaire entusiasme, faci una declaració emfàtica sobre la necessitat que la nostra llengua sigui oficial en la Unió Europea.

Com apuntava molt encertadament (ja a finals dels setanta o principi dels vuitanta) Lluís V. Aracil, no es pot entendre que l'Estat espanyol sigui plurilingüe si, en les corts espanyoles, a Madrid, els diputats i les diputades catalanoparlants només fan servir l'espanyol (com ha ocorregut, malauradament, fins ara). ¿Qui pot entendre les reivindicacions d'algú que no sols és capaç d'usar perfectament la llengua de l'Estat, sinó que, a més, ho fa habitualment i sense que sembli que això li suposi cap mena de trastorn?

Quan existeixen aquestes disfuncions tan evidents entre la pròpia manera d'actuar i allò que es demana, ningú no pot entendre què és el que ocorre en realitat (i, per tant, tothom té tot el dret del món a suposar que aquí hi ha alguna cosa que no s'acaba de manifestar en tota la seua amplitud i característiques reals).

Record encara la conversa que vaig tenir amb l'amic Josu Ortuondo, diputat al Parlament Europeu pel PNB i exbatlle de Bilbao, quan li vaig proposar que prometéssim la Constitució espanyola no sols per imperatiu legal sinó en anglès. N'Ortuondo, fent servir el consell d'amic, em va dir que això de «l'imperatiu legal» ja ho tenien assumit (encara que ell i jo vàrem ser els únics de prometre la Constitució espanyola

Les llengües dins la Unió Europea

doncs, ve a ser la mesura de totes les coses. I això constitueix una contradicció d'unes dimensions extraordinàries en una Europa que, precisament, s'està construint per a poder anar superant els entrebancs que suposen, per a la societat de principis del segle XXI, el manteniment de les estructures arcaiques dels estats-nació sorgits en els segles XVIII i XIX.

D'una manera difusa, podríem dir que a Europa se sap que els catalans existim, que tenim algunes particularitats diferencials amb relació a Espanya, i que tenim unes reivindicacions que, generalment, resulten vagues i boiroses. Exactament allò que més poc agrada en el si de la Unió Europea. En posaré un

llista de llengües oficials de la Unió Europea (voleu res més clar?), estic ben convençut que no hi hauria hagut cap ni un problema per a l'oficialitat del català i que no s'hauria fet cap observació de rebuig o de prevenció des de cap dels estats membres.

Tenim, doncs, una justíssima i merescuda fama d'inconcrets, poc clars, poc definits, embolicafils i cagadubtes. Un drama, si volem fer-nos un lloc dins la Unió Europea actual. També podríem tenir fama de contradictoris; però això ja seria demanar massa de la sensibilitat dels altres països. Dic això perquè, posem per cas, a Europa no es pot entendre que algú vulgui que la seua llengua sigui oficial de la Unió,

seguint aquesta fórmula), però prometre-la en anglès, segons ell, ens hauria costat automàticament l'acta de diputat. Això no ho podrien suportar.

5. Elements a favor i en contra del reconeixement oficial del català en la Unió Europea

Arribats a aquest punt del nostre paper, podem fer una mica de balanç dels elements que ens són favorables per al reconeixement oficial de la llengua catalana en la Unió Europea i d'aquells que juguen en contra nostre.

Entre els favorables, podem destacar els següents (sense pretendre, en cap moment, de ser exhaustius a l'hora de detallar-los):

a) No hi ha cap altra llengua a Europa amb nou milions de parlants, en un territori habitat per pràcticament dotze milions d'europesos, que no sigui oficial de la Unió Europea. La disfunció estadística és, al nostre entendre, una de les més explotables, perquè és allò que posa més clarament de manifest la injustícia existent en la Unió Europea amb relació a l'estatus de la llengua catalana. Aquest argument es posa encara més de manifest quan, objectivament, podem argumentar que no hi ha cap altra llengua sense Estat, a Europa, amb més d'un milió d'habitants, que no sigui plenament oficial de la Unió Europea (si algú està pensant en el gallec, li demanaria una mica menys de secessionisme lingüístic: el portuguès és una llengua plenament reconeguda i plenament oficial de la Unió).

b) Pràcticament els únics diputats que no podem parlar en la nostra llengua en el Parlament Europeu som els catalans. Potser algú, interessat i contrari als nostres interessos, podria difondre la idea que hi ha una pila de diputats parlants de llengües minoritzades que no poden usar la seua llengua i, per tant, usen la de l'Estat del qual són membres. Això és radicalment mentida. Els gairebé únics a tenir prohibit l'ús de la seva llengua al Parlament Europeu som els catalans. Fa uns quants mesos vaig proposar un exercici molt senzill: veure realment, dels set-cents trenta-dos diputats del Parlament Europeu, quants n'hi ha que no puguem fer les intervencions dins el ple en la nostra llengua. En sortien escassament un dos per cent. (Pensem que, per exemple, els gallecs poden parlar en la seua llengua, i així ho feia normalment

Camilo Nogueira, sense cap ni un problema, mentre era eurodiputat; els germanòfons del Tirol del Sud, a Itàlia, també, perquè l'alemany és oficial de la Unió; els alsacians, si volen, tampoc no hi tenen cap problema: a Alsàcia no es pot funcionar en alemany, però en el Parlament Europeu sí. I així successivament). Qui no pot parlar la seua llengua? Una gallesa (que, a més, no la té com a llengua pròpia, sinó apresada formalment ja d'adult), un basc (en les mateixes condicions que la gallesa), una diputada russoparlant de Letònia (el rus tampoc no és oficial del Parlament Europeu)... i una colla de catalans (incloent-hi el president i un

panyol. Cap eurodiputat d'un altre Estat no podria distingir cap diferència de posició sobre la llengua entre, posem per cas, Carlos Iturgaiz i Teresa Riera.

També he de dir, emperò, i en honor a la veritat, que en el Parlament Europeu hi ha alguns diputats que fan un ús lingüístic que permet visualitzar aquesta no submissió directa a l'Estat espanyol. En el cas dels «alternatius» com Raül Romeva o David Hammersstein, aquest ús plural no exclou algun cop l'ús de l'espanyol. I, en el cas del company Ignasi Guardans, he de dir que existeix una coincidència de posicions, en aquest aspecte, pràcticament absoluta: es tracta d'un membre de

Les quatre barres en un giratori que hi ha a l'entrada de Prada de Conflent

vice-president del Parlament). Del dos per cent d'eurodiputats que no podem usar la nostra llengua, doncs, gairebé tots som catalanoparlants. No es tracta, per tant, d'un problema de les llengües, en plural, sinó d'un problema que es pot focalitzar exactament sobre la llengua catalana.

En aquest sentit, sóc de l'opinió que fan un mal immens a l'oficialitat de la llengua catalana els diputats dels Països Catalans que usen habitualment l'espanyol (que són, no cal dir-ho, la majoria, i no sols entre els espanyolistes, sinó també entre els «catalanistes»). En el Parlament Europeu, les intervencions dels diputats socialistes catalans, siguin del sector jacobí o del sector catalanista, són inequívocament en es-

Convergència Democràtica de Catalunya que posa per davant el patriotisme català, l'uropeisme i la feina per una Europa plural i democràtica.

c) Existeix una sòlida tradició cultural en llengua catalana. No hi ha, evidentment, tampoc cap altra llengua d'Europa amb la nostra tradició cultural que no siga oficial de la Unió Europea: resultaria inconcebible, a Europa, que cap comunitat humana amb figures com Ramon Llull, Ausiàs Marc, Roís de Corella, Jacint Verdaguer, Joan Maragall, Josep Pla o Joan Fuster restés fora de l'oficialitat lingüística. Actualment, llengües amb una tradició cultural molt recent i molt escassa, com ara el finès, són oficials de la UE sense discussió.

d) La intel·lectualitat europea coneix la qüestió de la llengua i la cultura catalanes molt millor que no els polítics europeus. Arreu d'Europa, en les universitats existeixen estudis catalans, tenim desplegades pertot arreu potents associacions que articulen una catalanística sòlida, i la difusió de la nostra cultura funciona cada vegada millor. Fets com ara que la cultura catalana hagi estat la convidada a la Fira Internacional del Llibre de Guadalajara o que tenguí també un paper estel·lar en la Fira del Llibre de Frankfurt constitueixen un àmbit magnífic per a donar a conèixer la nostra cultura, la literatura catalana, la situació de la nostra llengua i les nostres reivindicacions nacionals.

e) Pel que fa al discurs públic, la Unió Europea és favorable al reconeixement de la pluralitat real i al manteniment de la diversitat. Aquest element també el podem comptar entre els favorables al reconeixement de l'oficialitat de la llengua catalana en la Unió Europea, tot i que, en tractar-se d'un principi massa general, després sol ser una mica difícil d'adaptar-hi qüestions molt concretes.

Juntament amb els elements favorables a l'oficialitat del català a Europa, i a l'altre cap de la balança, en tenim també una pila de contraris, que entrebanchen el nostre procés legal.

a) En primer lloc, hem d'esmentar un fet elemental: els Països Catalans no tenim Estat propi. Volem «colarnos» dins les llengües oficials sense comptar amb un Estat propi que ens avaluï, i, a més a més, essent consentidament membres de l'Estat espanyol (si fóssim molt clarament independentistes, majoritàriament, la qüestió també es podria plantejar en uns termes realment molt diferents).

b) Per la seua forma d'actuar, podem deduir clarament que el Govern espanyol, al marge de declaracions més o menys boiroses, en realitat no vol que el català sigui oficial a Europa en el mateix nivell que ho són l'espanyol, el francès o l'italià. Als governants espanyols, per a poder quedar bé davant els catalans, els agradaria poder aconseguir algun tipus de reconeixement d'aquests boirosos i imprecisos (que tan nerviosos posen els dirigents europeus), però no la plena oficialitat (molt més fàcil d'aconseguir, d'altra banda, si hi ha voluntat política, que no

aquests pseudo-reconeixements). Si el Govern espanyol volgués que el català fos un dels idiomes oficials de la Unió Europea, hauria presentat una línia a la Comissió i al Consell que digués: «L'Estat espanyol proposa l'oficialitat de l'espanyol i del català.»

c) Per si l'apartat b) no resta prou clar, vegem com ha embolicat la troca el govern Zapatero, molt especialment a través del seu ministre d'Exteriors, Moratinos: qui li manava destapar el tema del secessionisme lingüístic, proposant una mena de reconeixement boirós i pseudo-oficial per a quatre llengües, una d'elles el «valencià»? Destapar el secessionisme lingüístic ha constituït únicament una revifalla de la vella estratègia d'intentar dividir-nos entre nosaltres. Hem de tenir molt clar que qui ha revifat la polèmica ha estat el Govern espanyol, el qual n'és molt més responsable que no els dretans i blavers del govern de la Generalitat valenciana o els venuts i comprats de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua. Sap greu que Zaplana ho deixàs tan clar: hi posaré una mica de pressupost i compraré els catalanistes; però en sap molt més que qui talla el bacallà —el Govern espanyol, ara en mans dels socialistes— no sigui capaç de posar les coses al seu lloc.

d) Un altre entrebanc per al nostre procés d'oficialització del català és que, tant dins la lògica europea com dins la lògica dels processos de normalització lingüística reeixits, no s'entén de cap de les maneres que hom vulgui que la llengua pròpia sigui en l'ensenyament, en els mitjans de comunicació, en els ajuntaments, a la resta d'institucions públiques i fins i tot a la Unió Europea i que els catalans no vulguem, d'una manera inequívocament majoritària, constituir un Estat independent separat d'Espanya i de França. La lògica dels processos de normalització va íntimament lligada al procés de constitució d'entitats polítiques. Si majoritàriament ens sentim espanyols o francesos, quin problema tenim a l'hora d'acceptar que l'espanyol i el francès siguin les nostres llengües oficials, de cultura i de vida quotidiana?

6. Passes segures i insegures a l'hora d'encarar el procés d'oficialització del català a Europa

Com a mínim, a hores d'ara, hi ha alguns sectors de la societat i de la vida

política catalanes que tenim clar, potser per primera vegada des de la transició, els nostres objectius polítics. Tenim clar, per exemple, que volem que la llengua catalana sigui oficial a la Unió Europea, en peu d'igualtat amb les altres llengües que hi són oficials.

Per a avançar en aquesta direcció, hem de fer passes (algunes de més fàcils, unes altres de més difícils; algunes més de segures, unes altres de més insegures).

Les segures no tenen discussió:

a) Treballar per la nostra independència nacional. S'ha dit moltes vegades que la independència d'Escòcia, d'Euskadi o dels Països Catalans suposaria l'aïllament dels nostres països (i, per tant, el caos econòmic i polític). Res més lluny de la realitat: la Unió Europea es podria permetre sense cap dificultat una «ampliació interior», per usar els termes de Neil McCormick, en la qual entrassin nous estats, que ja hi són, però no amb representació directa. A més, poden entrar a la UE aquells estats que ho sol·licitin, mentre compleixin una sèrie de protocols, com ara tenir un sistema democràtic o respectar els drets humans. Voleu dir que els Països Catalans faríem una república federal tan esguerrada que no respectaria els drets humans o no funcionaria democràticament?

b) Treballar per oficialitzar el català a l'Estat espanyol. Si l'Estat espanyol tengués diverses llengües com a oficials i una d'aquestes fos la catalana, en bona lògica el català seria ara mateix llengua oficial de la Unió Europea. Perquè això ocorregués, caldria canviar l'article 3 de la Constitució espanyola, que oficialitza una sola llengua com a pròpia de l'Estat, per un article que aclarís que «el català, el castellà, el basc i el galleg són llengües oficials de l'Estat». Tan difícil ha de ser aconseguir-ho?

c) Fer que algun altre Estat es faci seua la reivindicació de la llengua catalana. Això és molt més difícil, perquè, d'entre els estats en què està dividida la comunitat lingüística catalana, l'espanyol no és pas el més intolerant amb la normalitat lingüística. Tanmateix, si un altre Estat acceptés aquesta reivindicació, el català segur que seria a Europa. Vull dir que si, posem per cas, a Itàlia es produís algun trasbals de grans dimensions, i aquest Estat reconegués com a pròpia la llengua de l'Alguer i en demanàs l'oficialitat davant la Unió

Europea, el català automàticament n'esdevindria llengua oficial.

d) Enllaçant amb l'argument c), existiria una manera que entenc que, com a eivissenc, tenc l'obligació de no descartar ni tractar frívolament: aconseguir que Mallorca esdevingui un *land* de la República Federal d'Alemanya. No hi ha enlloc, de tot el cabal comunitari –constituït per més de seixanta mil pàgines de disposicions, directrius, reglaments, etc., etc.–, on es digui que una part d'un Estat no pot passar a formar part d'un altre Estat de la Unió, si així ho decideixen, posem per cas, la majoria dels seus habitants. Probablement seria més fàcil aconseguir que Mallorca fos un *land* d'Alemanya que no pas aconseguir la independència, ara com ara, dels Països Catalans. Aleshores, simplement es tractaria que Alemanya respectàs la llengua pròpia de Mallorca i n'assumís, estatalment, l'oficialitat. Naturalment, els mallorquins haurien de posar aquesta condició a Alemanya per a incorporar-s'hi.

Potser, arribats a aquest punt, hi pot haver algun lector que esbossi un lleu somriure irònic. Per a qui ho faci, em permet de recordar que, immediatament després de l'ocupació borbònica de 1715, els jurats d'Eivissa –defenestrats com a governants– varen enviar una ambaixada a Londres per intentar que la Corona Britànica ocupàs Eivissa i Formentera (per allò d'anivellar-nos amb Menorca). En no aconseguir una resposta positiva per part dels britànics, ho varen intentar amb l'Imperi Austro-Hongarès, aprofitant que hi havia una flota austríaca devers Sicília. Així mateix, durant la II República espanyola es diu que Joan March va intentar aconseguir que les Illes Balears fossin un Estat lliure associat a la Itàlia de Mussolini; en no aconseguir-ho, va finançar l'«alzamiento» franquista. Els illencs, doncs, tenim ja una llarga tradició d'intents de deixar de ser espanyols per la via d'afegir-nos a altres estats: Anglaterra, Àustria, Itàlia... Per què no a Alemanya?)

Aquestes, entre altres, serien les passes segures per a aconseguir la plena oficialitat del català a Europa. Havent-hi tants camins diferents per a aconseguir l'objectiu, no s'entén com, legislatura rere legislatura, encara no l'hem aconseguit.

Existeixen, així mateix, com hem apuntat més amunt, vies més o man-

co insegures d'aconseguir el mateix objectiu. Aquestes vies són aparentment més fàcils, però, al cap i a la fi, no tenen el mateix trellat. Explorem-ne algunes:

a) Presentar iniciatives al Parlament Europeu. Aquesta via resulta poc segura, per les febleses que actualment té el mateix Parlament i que patim els qui hi treballem com a representants dels nostres respectius pobles. Allò màxim que, al meu entendre, podem fer els eurodiputats és posar de manifest la greu irregularitat que no puguem usar normalment el català en les institucions europees. Com que això només ho feim una minoria, difícilment podrem actuar amb prou força perquè hom ens tenguí en compte, al marge de la voluntat dels estats que ens oprimeixen i ens constrenyen.

b) Recórrer a Andorra. Això no resulta tan banal com pugui semblar a primera vista. De fet, a mitjan novembre es varen aprovar algunes disposicions en aquest sentit, i la Unió Europea va rebre el primer document que és plenament oficial i que hi incorpora la llengua catalana (en un tractat, precisament, entre la Unió Europea i Andorra, sobre política monetària). Si Andorra fos membre de la Unió Europea, tots ens podríem acollir, sense cap problema, a l'oficialitat plena de la llengua catalana. Potser caldria treballar-ho, doncs, en aquest sentit per a solucionar el problema d'una manera eficaç.

Dubt, emperò, que, a hores d'ara, a una majoria de la societat andorrana li interessi l'ingrés del seu país a la Unió Europea...

c) Confiar en l'Estat espanyol, com a agent d'oficialització de la llengua catalana a Europa. D'alguna manera, això implica confiar en aquells que, històricament, han fet tot el que han pogut per a intentar anorrear la llengua catalana i la resta de llengües ibèriques diferents de l'única que, ara com ara, l'Estat reconeix com a pròpia. El pas resulta, doncs, d'allò més insegur.

d) Confiar en la classe política majoritària del Principat de Catalunya, del País Valencià i de les Illes Balears. Aquest pas podria semblar igual de feble que l'anterior, però hi podríem fer alguns matisos, que únicament podrien venir per dues bandes: o per l'inici d'un procés sobiranista a Catalunya, que pogués desembocar en un

referèndum d'autodeterminació, fruit d'un trencament institucional amb l'Estat; o bé per un xoc d'interessos econòmics entre els sectors turístics de les Illes Balears i el govern del Regne d'Espanya, que portàs aquests sectors a voler-se'n dissociar (i, eventualment, com ja hem apuntat abans, associar-se amb algú altre). Evidentment, no veig impossible que Barceló, Escarrer i companyia demanassin a un govern alemany molt de dretes (hauria de caure Schröder i el seu govern) d'associar-hi, almenys, Mallorca. Però, òbviament, no trob que sigui, a hores d'ara, una passa gaire segura, tot i que pos per endavant que tendria tot el meu suport parlamentari.

e) Demanar que l'única llengua oficial de la Unió Europea sigui l'anglès. Això, que ja he manifestat públicament en un ple del Parlament Europeu, crec que constitueix un dels arguments que poden fer més mal als estats més difícils amb relació al reconeixement de la pluralitat real d'Europa. Si Europa no reconeix el català i crea amb això un greuge comparatiu, per quina raó ha de reconèixer llengües més petites, com ara el maltès o el lituà? Però, per què ha de reconèixer, així mateix, llengües molt comparables amb el català, com ara el suec, el neerlandès o l'hongarès? I, posats a fer, per quina raó ha de reconèixer llengües que no són de comunicació internacional, com ara l'italià o el polonès? I, oidà més, per quina raó hauria de reconèixer-ne algunes que tenen valor a nivell internacional però que no són universalment vàlides com a mitjà de comunicació, com ara el francès, l'alemany o l'espanyol? Per tant, reduint les coses a la seua justa lògica, si el català no assoleix la categoria d'idioma oficial de la Unió Europea, els catalans podríem treballar perquè l'únic idioma oficial de la Unió fos l'anglès.

El pas resulta insegur, però pens que hi podríem trobar moltes complicitats –argumentant que es despenen cada any milions i milions d'euros en traducció i interpretació, que existeixen dificultats evidents de comunicació, que això d'haver-hi tantes llengües oficials és un batibull...–, i obligaria a moure fitxa aquells que teòricament són favorables a la pluralitat lingüística d'Europa però que únicament accepten la voluntat dels estats com a mesura per a aquesta oficialitat.◆